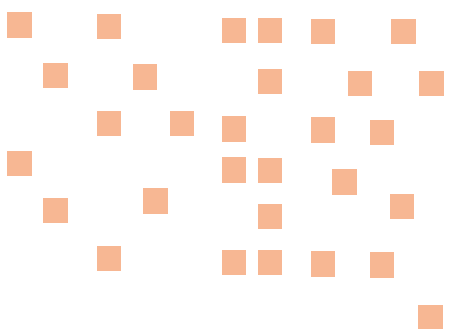

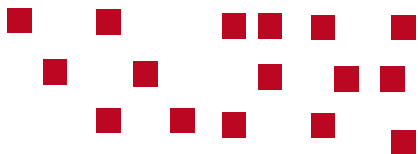
INDONEZJA

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

**Sytuacja bezpieczeństwa i zagrożenia
dla ludności cywilnej w Indonezji**

**DPU-WIKP-424/77/2026
13.02.2026**

TREŚĆ ZLECENIA

Proszę o informację na temat sytuacji bezpieczeństwa w Indonezji.

INFORMACJE DEMOGRAFICZNE

LUDNOŚĆ

281,6 mln.(2023)^[1]

SKŁAD ETNICZNY

Jawajczycy (40,1%), Sundajczycy (15,5 %), Malajowie (3,7%), Batakowie (2,9%), Madurowie (3%), Betawijczycy (2,9%), Minangkabau (2,7%), Bugijczycy (2,7%), Bantejczycy (2%), Bandżarejczycy (1,7%), Balijszczy (1,7%), Aczinowie (1,4%), Dajakowie (1,4%), Sasakowie (1,3%), Chińczycy (1,2%), inni (15%), (2010).^[2]

SKŁAD RELIGIJNY

Muzułmanie (87,4%), protestanci (7,5%), katolicy (3,1%), hinduiści (1,7%), inni, w tym buddyści i konfucjaniści (0,8%), niesprecyzowane (0,4%), (2022).^[3]

USTRÓJ I SYTUACJA POLITYCZNA

USTRÓJ

W XVI w. część Indonezji była kolonią Portugalii, jednak w XVII w. Portugalczycy zostali wyparci przez Holendrów, którzy stopniowo skolonizowali wyspy z wyjątkiem Timoru Wschodniego. W latach 1942-45 Indonezja była okupowana przez Japonię. W 1945 r. ogłosiła niepodległość, ale dopiero po czterech latach brutalnych walk, przerywanych negocjacjami i mediacjami ONZ, Holandia zgodziła się na przekazanie jej suwerenności w 1949 roku.^[4]

¹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Indonesia, 30.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260201050400/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/indonesia/#people-and-society>

² CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Indonesia, 30.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260201050400/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/indonesia/#people-and-society>

³ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Indonesia, 30.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260201050400/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/indonesia/#people-and-society>

⁴ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Indonesia, 30.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260201050400/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/indonesia/#people-and-society>

Aktualnie Indonezja jest republiką unitarną, prezydencką.^[5]

Jest to państwo zdecentralizowane. Rząd centralny nie posiada państwowej administracji terytorialnej, z wyjątkiem regionalnych biur centralnych ministerstw lub departamentów. Gubernatorzy prowincji oprócz pełnienia funkcji szefa rządu prowincji - działają również jako przedstawiciele rządu centralnego w celu wykonywania niektórych jego zadań.^[6]

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

Indonezja dzieli się na 1 prowincję autonomiczną - Aceh, 1 region specjalny (daerah istimewa) - Yogyakarta i 1 stolicę kraju (daerah khusus ibukota) - Dżakarta oraz 35 prowincji (provinsi): Bali, Banten, Bengkulu, Gorontalo, Jambi, Jawa Zachodnia, Jawa Środkowa, Jawa Wschodnia, Kalimantan Zachodni, Kalimantan Południowy, Kalimantan Środkowy, Kalimantan Wschodni, Kalimantan Północny, Wyspy Bangka Belitung, Wyspy Riau, Lampung, Maluku, Maluku Północne, Nusa Tenggara Zach., Wschodnia Nusa Tenggara, Papua, Papua Zachodnia, Papua Południowo-Zachodnia, Papua Wyżynna, Papua Południowa, Papua Środkowa, Riau, Sulawesi Zachodnie, Sulawesi Południowe, Sulawesi Środkowe, Sulawesi Południowo-Wschodnie, Sulawesi Północne, Sumatra Zachodnia, Sumatra Południowa, Sumatra Północna. Prowincje dzielą się na powiaty/okręgi (kabupaten), te z kolei na miasta (kota).^[7]

Mapa. Podział administracyjny Indonezji.^[8]

⁵ Konstytucja Indonezji, https://biblioteka.sejm.gov.pl/wp-content/uploads/2021/09/Konstytucja_Indonezji.pdf

⁶ SNG WOFI, Indonesia Unitary Country, <https://www.sng-wofi.org/country-profiles/indonesia.html>

⁷ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Indonesia, 30.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260201050400/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/indonesia/#people-and-society>

⁸ Wikimedia Commons, File:Indonesia, administrative divisions - en - monochrome.svg, Cc-by-2.5, Cc-by-sa-3.0-migrated, GFDL, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Indonesia_administrative_divisions_-_en_-_monochrome.svg

STRUKTURA WŁADZY

GŁOWA PAŃSTWA

Głową państwa jest prezydent wybierany w wyborach bezpośrednich, który pełni również funkcję szefa rządu oraz zwierzchnika armii. Prezydenci i wiceprezydenci mogą pełnić swoje funkcje przez maksymalnie dwie pięcioletnie kadencje. Obecnie prezydentem jest generał w stanie spoczynku **Prabowo Subianto Djojohadikusumo** (od 20.10.2024), popierany przez Partię Demokratyczną Partai Demokrat - PD. Wiceprezydentem jest obecnie **Gibran Rakabuming Raka** (syn poprzedniego prezydenta Joko Widodo).^{[9][10]}

RZĄD I PREMIER

Od 1966 r. w Indonezji prezydent pełni również funkcje premiera. Po wyborach nowy prezydent powołuje gabinet, który zazwyczaj składa się z członków jego własnej partii, partnerów koalicyjnych i bezpartyjnych technokratów. Rząd liczy obecnie 48 ministrów.^[11]

PARLAMENT I WYBORY PARLAMENTARNE

Parlament (MPR – Majelis Permusyawaratan Rakyat) jest dwuizbowy, z Radą Przedstawicieli Ludowych (DPR – Dewan Perwakilan Rakyat) jako izbą niższą i Radą Przedstawicieli Regionalnych (DPD – Dewan Pimpinan Daerah) jako izbą wyższą. Liczba członków DPD wynosi obecnie 152 osób, zaś DPR – 580. Członkowie są wybierani w systemie proporcjonalnym na podstawie list partyjnych z 80 okręgów wyborczych, a liczba mandatów w każdym okręgu wynosi od trzech do dziesięciu. Aby uzyskać mandaty w DPR, partia musi uzyskać co najmniej 4% głosów w skali kraju. Członkowie parlamentu wybierani są na pięcioletnią kadencję.^[12]

Istnieje parytet płci wymagający, aby co najmniej 30% zarejestrowanych kandydatów stanowiły kobiety.^[13]

Uprawnienia DPD są ograniczone do obszarów związanych z samorządami terytorialnymi, a dokładniej „autonomią regionalną, relacjami między rządem centralnym i lokalnym, tworzeniem, rozszerzaniem i łączeniem regionów w ramach podziału administracyjnego, zarządzaniem zasobami naturalnymi i innymi zasobami gospodarczymi oraz ustawami związanymi z równowagą finansową między centrum a regionami” (art. 22D konstytucji). Nie ma ona bezpośrednich uprawnień do stanowienia prawa, a senatorowie mogą jedynie proponować i wydawać zalecenia dotyczące projektów ustaw dla DPR. Każda prowincja Indonezji wybiera czterech członków DPD, którzy reprezentują interesy swoich prowincji.^[14]

⁹ SNG WOFI, Indonesia Unitary Country, <https://www.sng-wofi.org/country-profiles/indonesia.html>

¹⁰ Wikipedia, Gibran Rakabuming Raka, https://en.wikipedia.org/wiki/Gibran_Rakabuming_Raka

¹¹ Indonesia Investments, General Political Outline in Indonesia, <https://www.indonesia-investments.com/culture/politics/general-political-outline/item385>

¹² Parlament Europejski, Briefing: Political institutions in Indonesia after the October 2024 elections Democracy, decentralisation, diversity, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/646149/EPRS_BRI\(2020\)646149_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/646149/EPRS_BRI(2020)646149_EN.pdf)

¹³ Wikipedia, 2024 Indonesian general election, https://en.wikipedia.org/wiki/2024_Indonesian_general_election

¹⁴ Dewan Perwakilan Rakyat RI, 711 anggota MPR RI Resmi Dilantik, 1.10.2019, <https://www.dpr.go.id/berita/detail/id/26073/t/711+Anggota+MPR+RI+%09Resmi+Dilantik>

Ostatnie wybory zarówno prezydenckie, jak i parlamentarne odbyły się 14.02.2024 r. Największą ilość głosów zdobyły ugrupowania: Indonesian Democratic Party - Struggle (PDI-P) (110); Party of Functional Groups (Golkar) (102); Great Indonesia Movement (Gerindra) (86); National Democratic Party (NasDem) (69); National Awakening Party (PKB) (68); Prosperous Justice Party (PKS) (53); National Mandate Party (PAN) (48); Democratic Party (PD) (44).^[15]

SYSTEM PRAWNY

Obecny system prawny obowiązujący w Indonezji jest w rzeczywistości mieszkanką prawa cywilnego (stanowionego opartego na modelu rzymsko-holenderskim), prawa zwyczajowego i szariatu (religijnego prawa islamskiego), które mają zastosowanie do różnych typów obywateli w zależności od ich rasy i religii. Np. sprawy rodzinne muzułmanów rozpatruje sąd religijny, opierający się na szariacie.^{[16][17]}

KARA ŚMIERCI

Kara śmierci jest orzekana, ale od 2015 r. nie jest wykonywana. Zgodnie z kodeksem karnym Indonezji, karę śmierci wymierza się za „najpoważniejsze wykroczenia”, tj. 30 przestępstw, w tym morderstwo z premedytacją, „używanie, posiadanie i przemyt narkotyków” oraz korupcję i terroryzm. Wykonuje ją specjalny pluton egzekucyjny policji.^{[18][19]}

W 2026 r. ma wejść w życie nowy kodeks karny, w którym wprowadza się możliwość złagodzenia wyroku śmierci po upływie dziesięciu lat od orzeczenia kary, jeśli więzień będzie dobrze się sprawował podczas pobytu w zakładzie penitencjarnym. Po tym okresie próbnym może być ona zamieniona na dożywocie.^{[20][21]}

Według ostatniego raportu Amnesty International w 2024 r. na karę śmierci skazano są co najmniej 85 osób. 64 wyroki dotyczyły przestępstw związanych z narkotykami, a 21 morderstw. W grudniu 2024, w wyniku porozumień między rządem indonezyjskim a rządami Australii i Filipin, pięciu mężczyzn i jedna kobieta skazani na karę śmierci powrócili do swoich krajów pochodzenia. Nie jest znana liczba oczekujących na wykonanie wyroku.^[22]

¹⁵ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Indonesia, 30.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260201050400/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/indonesia/#people-and-society>

¹⁶ Council of ASEAN Chief Justices, Indonesia, <https://cacj-ajp.org/indonesia/>

¹⁷ Council of ASEAN Chief Justices, Overview of Indonesian Judiciary, <https://cacj-ajp.org/indonesia/judiciary/overview-of-indonesian-judiciary/>

¹⁸ Parliamentarians for Global Action, Roundtable and Consultations on the abolition of the death penalty in Indonesia, 20.10.2020, <https://www.pgaction.org/news/roundtable-abolition-death-penalty-indonesia.html>

¹⁹ Hukum Online, Procedures for the Execution of Death Penalty in Indonesia, 24.02.2023, <https://www.hukumonline.com/klinik/a/procedures-for-the-execution-of-the-death-penalty-in-indonesia-lt63f84b16a6ac1>

²⁰ Amnesty International, Death penalty reforms bring hope amid resumption of executions in Southeast Asia, 16.05.2023, <https://www.amnesty.id/death-penalty-reforms-bring-hope-amid-resumption-of-executions-across-southeast-asia/>

²¹ The Jakarta Post, Finding certainty in an uncertain Indonesian death penalty, 31.08.2022, <https://www.thejakartapost.com/opinion/2022/08/30/finding-certainty-in-an-uncertain-indonesian-death-penalty.html>

²² AI (Amnesty International), Death Sentences and Executions 2024, 08.04.2025, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/8976/2025/en/>

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

ANALIZA STATYSTYCZNA

Według danych ACLED, w Indonezji w wyniku różnego rodzaju incydentów związanych z naruszeniem bezpieczeństwa zginęło łącznie: w 2023 r. 181 osób, w 2024 r. – 154, a do 10.10.2025 r. – 198. Najwięcej osób ginie w konflikcie w prowincji Papua, są to głównie górnicy i przedstawiciele sił bezpieczeństwa, niekiedy inni cywile.^[23]

CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI BEZPIECZEŃSTWA

Za bezpieczeństwo w Indonezji odpowiadają Indonezyjskie Narodowe Siły Zbrojne (Tentara Nasional Indonesia - TNI). Wojsko jest odpowiedzialne za obronę zewnętrzną, zwalczanie separatyzmu, reagowanie na sytuacje nadzwyczajne i klęski żywiołowe; w pewnych okolicznościach może udzielać wsparcia operacyjnego policji, np. w operacjach antyterrorystycznych, utrzymywaniu porządku publicznego.^[24]

Indonezyjska Straż Morska i Przybrzeżna (Kesatuan Penjagaan Laut dan Pantai Republik Indonezja, KPLP) podlegająca Ministerstwu Transportu zapewnia bezpieczeństwo żeglugi w indonezyjskiej strefie morskiej.^[25]

Ministerstwu Koordynującemu ds. Politycznych, Prawnych i Bezpieczeństwa podlega Agencja Bezpieczeństwa Morskiego Republiki Indonezji (Badan Keamanan Laut Republik Indonesia, Bakamla) prowadzi patrole bezpieczeństwa na wodach terytorialnych Indonezji.^[26]

Indonezyjska Policja Narodowa (Polisi Republik Indonesia – POLRI) jest niezależną organizacją odpowiadającą bezpośrednio prezydentowi.^[27]

Misje pokojowe ONZ. Wojsko oraz policja indonezyjska brała udział w misjach ONZ w Republice Środkowoafrykańskiej, (MINUSCA), w Demokratycznej Republice Konga (MONUSCO) oraz w Libanie (UNIFIL).^[28]

W kraju, ze względu na dużą różnorodność religijną i etniczną, dochodzi do częstych konfliktów lokalnych, między ludnością napływową i tubylcami. Zwykle mają one podłoże materialne, dot. dostępu do surowców czy ziemi uprawnej, np. konflikt w prowincji Riau na Sumatrze lub/i na Kalimantanie o uprawy i pozyskiwanie oleju

²³ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Indonezja, data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

²⁴ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Indonesia, 30.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260201050400/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/indonesia/#people-and-society>

²⁵ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Indonesia, 30.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260201050400/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/indonesia/#people-and-society>

²⁶ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Indonesia, 30.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260201050400/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/indonesia/#people-and-society>

²⁷ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Indonesia, 30.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260201050400/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/indonesia/#people-and-society>

²⁸ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Indonesia, 30.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260201050400/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/indonesia/#people-and-society>

palmowego. Duże firmy produkcyjne zakładają nielegalne plantacje, jednocześnie przyciągając migrantów, przeciwko czemu protestuje ludność miejscowa. W obronie korporacji staje policja i służby bezpieczeństwa, które z kolei używają siły wobec protestującej ludności miejscowej. Podobne mechanizmy odnoszą się również do eksploatacji innych surowców.^[29]

Konflikt na Papui. Kluczowe priorytety operacyjne wojska obejmują powstanie na Papui - zachodniej części wyspy Nowa Gwinea, należącej terytorialnie do Indonezji (region ten określa się nazwą Papua lub Papua Zachodnia dla odróżnienia jej od Papui Nowej Gwinei - państwa na pozostałej części wyspy). **Armia Wyzwolenia Papui Zachodniej (Tentara Pembebasan Nasional Papua Barat, TPNPB)**, skrzydło wojskowe **Organizacji Wolna Papua (Organisasi Papua Merdeka OPM)**, walczy z powstaniem w Papui od czasu aneksji przez Indonezję byłej kolonii holenderskiej w latach 60. XX wieku. Ludność zamieszkująca ten teren jest różna rasowo i kulturowo od ludności malajskiej.^{[30][31]}

Zachodnia Nowa Gwinea została przyłączona do Indonezji wskutek nieprawidłowo przeprowadzonego plebiscytu w 1969 r. Spowodowało to również dużą migrację Indonezyjczyków do tego regionu. Walcząca z rządem OPM jest ruchem separatystycznym, która prowadzi działania militarne przeciwko indonezyjskiej armii i innym służbom, które z kolei dopuszczają się łamania praw człowieka, zabójstw i innych zbrodni.^[32]

W ostatnich latach Papua doświadczyła znacznego wzrostu przemocy politycznej, a lata 2023 i 2024 były najbardziej brutalne od czasu rozpoczęcia monitorowania Indonezji przez ACLED w 2015 roku. W 2024 roku wojsko utworzyło Dowództwo Operacji Habema, aby nadzorować operacje bojowe i angażować się w inne inicjatywy antypowstańcze i negocjacyjne w regionie. Grupa zadaniowa działa głównie na wyżynach centralnych, w tym na obszarze kopalni złota Wabu Block, i brała udział w ostatnich starciach.^[33]

Przemoc w Papui osiągnęła w 2025 r. najwyższy poziom, napędzana eskalacją walk między wojskiem a separatystyczną TPNPB. ACLED odnotowuje 29 starć między TPNPB a indonezyjskimi siłami bezpieczeństwa w maju, w porównaniu do sześciu w poprzednim miesiącu. Walki zaostrzyły się w Papui Środkowej, gdzie starcia miały miejsce w ośmiu wioskach w dystryktach Sugapa i Hitadipa między 13 a 14 maja. Głównym celem byli członkowie TPNPB. Indonezyjscy żołnierze zostali oskarżeni o ataki na ludność cywilną podczas walk, napady na kościoły i rzucanie bomb. Według różnych źródeł zginęło co najmniej czterech rebeliantów i trzech lokalnych mieszkańców, w tym sołtys wsi i ksiądz. Jedenaście innych osób zostało rannych lub zginęło, a setki osób uciekły ze swoich domów. Siły państwowe twierdziły, że zabiły 18 rebeliantów podczas starć. W oddzielnej operacji władze zabiły również lokalnego lidera TPNPB dla Yambi. W sumie w maju zginęło co najmniej 20 osób, głównie

²⁹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Indonesia, 30.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260201050400/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/indonesia/#people-and-society>

³⁰ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Indonesia, 30.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260201050400/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/indonesia/#people-and-society>

³¹ Al. Jazeera, Why Indonesia Fails to address the West Papua Conflict, 14.03.2023, <https://www.aljazeera.com/opinions/2023/3/14/why-indonesia-is-losing-the-west-papua-conflict>

³² Al. Jazeera, Why Indonesia Fails to address the West Papua Conflict, 14.03.2023, <https://www.aljazeera.com/opinions/2023/3/14/why-indonesia-is-losing-the-west-papua-conflict>

³³ ACLED ((Armed Conflict Location & Event Data Project), Asia-Pacific Overview: June 2025, 06.06.2025, <https://acleddata.com/update/asia-pacific-overview-june-2025>

rebeliantów i cywilów.^[34] Wojsko używa do ataków na papuaskie cele dronów i ładunków wybuchowych.^[35] W drugiej połowie roku wojsko Indonezyjskie przeprowadziło szereg ataków z powietrza. Do największego ataku doszło w październiku 2025 r. na wioskę Soanggama, będącą bazą separatystów, 14 osób poniosło śmierć. Jak poinformowała agencja AP - agencja TPNPB, tylko trzy ofiary śmiertelne miały związek z walkami zbrojnymi. W raporcie pominięto piętnastą ofiarę, 75-letnią kobietę, która wpadła do rzeki i utonęła podczas pościgu. Inna ofiara, Agus Kogoya, została stracona po okazaniu dowodu osobistego: nosił to samo nazwisko co bojownik TPNPB.^[36]

Prezydent Prabowo zaproponował amnestię dla uczestników konfliktu. skazanym lub oczekującym na proces, jeśli wyrzekną się przemocy i złożą przysięgę wierności państwu indonezyjskiemu. Wyjaśnił, że jest to próba „rozwiązania konfliktu poprzez priorytetowe traktowanie prawa i praw człowieka”. Jednak tydzień później minister prawa, Supratman Andi Agtas, stwierdził, że chociaż jego biuro weryfikuje do 44 000 nazwisk zgłoszonych do amnestii, to „nie obejmuje to przestępców skazanych za udział w zbrojnych powstaniach”.^[37]

W Papui Zachodniej grupy polityczne potraktowały tę propozycję sceptycznie. Rzecznik Narodowej Armii Wyzwolenia Papui Zachodniej, stwierdził, że konieczne jest rozwiązanie kluczowych kwestii, a nie tylko „udzielenie amnestii i oczekiwanie zakończenia konfliktu”.^[38]

Problemy morskie Indonezji obejmują piractwo, przestępczość transnarodową, nielegalne połowy i wtargnięcia na wody statków Chińskiej Republiki Ludowej (ChRL). Indonezja nie składa formalnych roszczeń do Morza Południowochińskiego, chociaż część jej wód leży w obrębie morskich roszczeń ChRL na „linii dziewięciu kresek”, co w ostatnich latach skutkowało pewnymi impasami. w ciągu ostatniej dekady indonezyjskie wojsko wzmocniło swoją obecność na strategicznie położonych.^[39]

Nielegalne Organizacje. W Indonezji zakazana jest działalność takich organizacji jak: Indonezyjska Partia Komunistyczna (PKI), Jamaah Islamiyah, Ruch Fajar Nusantara (Gafatar), Hizbut Tahrir Indonesia (HTI), Jamaah Ansharut Daulah (JAD) Islam Defenders Front (FPI).^[40] Aktywność grup islamistycznych została znacznie

³⁴ ACLED ((Armed Conflict Location & Event Data Project), Asia-Pacific Overview: June 2025, 06.06.2025, <https://acleddata.com/update/asia-pacific-overview-june-2025>

³⁵ HRW (Human Rights Watch), Indonesia: Renewed Fighting Threatens West Papua Civilians, 29.05.2025, <https://www.hrw.org/news/2025/05/29/indonesia-renewed-fighting-threatens-west-papua-civilians>

³⁶ Gerrard D., Escalation in West Papua, 23.12.2025, <https://www.lrb.co.uk/blog/2025/december/escalation-in-west-papua>

³⁷ HRW (Human Rights Watch), Indonesia Considers Amnesty for Imprisoned Papuans, 4.02.2025, <https://www.hrw.org/news/2025/02/04/indonesia-considers-amnesty-imprisoned-papuans#:~:text=Here's%20some%20news%20about%20West%20Papua%20in,political%20groups%20are%20skeptical%20of%20the%20proposal>.

³⁸ HRW (Human Rights Watch), Indonesia Considers Amnesty for Imprisoned Papuans, 4.02.2025, <https://www.hrw.org/news/2025/02/04/indonesia-considers-amnesty-imprisoned-papuans#:~:text=Here's%20some%20news%20about%20West%20Papua%20in,political%20groups%20are%20skeptical%20of%20the%20proposal>.

³⁹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Indonesia, 30.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260201050400/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/indonesia/#people-and-society>

⁴⁰ Cabinet Secretariat of the Republic of Indonesia, Gov't Issues Circular Prohibiting State Apparatus From Joining Banned Organizations, 28.01.2021, <https://setkab.go.id/en/govt-issues-circular-prohibiting-state-apparatus-from-joining-banned-organizations/>

ograniczona, ale w kraju zdaniem obserwatorów postępuje radykalizacja wśród młodych ludzi wskutek działalności różnych grup w sieci.^[41]

USTAWODAWSTWO SPECJALNE

Nie znaleziono informacji wskazujących na to, by w Indonezji obowiązywało obecnie ustawodawstwo specjalne typu: stan wojenny, operacja specjalna.

Od 1.06.2025 r. godzinę policyjną wprowadził gubernator Jawy Zachodniej od 21.00 do 4.00 dla studentów, mogą oni w tych godzinach opuszczać domy/akademiki tylko z uzasadnionych powodów w towarzystwie dorosłych.^[42]

W prowincji Aceh kobiety nie mogą pracować na zamianach nocnych po 23.00 ani opuszczać domu bez towarzystwa mężczyzny z rodziny.^[43]

SYTUACJA LUDNOŚCI CYWILNEJ

ANALIZA STATYSTYCZNA

Według danych ACLED, w Indonezji w wyniku różnego rodzaju incydentów związanych z naruszeniem bezpieczeństwa zginęło łącznie w 2023 r. 100 osób, w 2024 r. – 79 osób, zaś do 10.10.2025 r. - 93 osoby. W całym okresie od początku 2023 r. do połowy 2025 r. najniebezpieczniejszymi regionami dla ludności cywilnej były Papua Środkowa i Papua Górska oraz Jawa Centralna.^[44]

ZAGROŻENIA DLA CYWILÓW ZWIĄZANE Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

DZIAŁANIA WOJENNE

Na Papui ataki wojska są punktowe i dotyczą rebeliantów oraz osób podejrzanych o współpracę z TPNPB w wielu przypadkach dochodzi do nadużycia siły. Niektóre incydenty kończą się ofiarami śmiertelnymi. Np. 16 lipca 2024 r. indonezyjska policja i siły zbrojne zastrzeliły trzech papuaskich cywilów, w tym sołtysów, w miejscowości Pepera w dystrykcie Mulia (rejon Puncak Jaya, prowincja Papua Środkowa). Władze twierdziły, że byli to rebelianci, ale rodziny ofiar, różne lokalne źródła oraz rzecznik TPNPB stwierdzili, że ofiary były cywilami.^[45]

27 lutego 2025 r. indonezyjskie siły zbrojne i policyjne torturowały dwóch cywilów z Papui w wiosce Mamba (okręg Sugapa, regencja Intan Jaya, prowincja Papua

⁴¹ Setara Institut for Democratisation and Peace, Tangerang Knife Attack Shows Radicalization is Rampant: Setara Institute, 2024, <https://setara-institute.org/en/english-tangerang-knife-attack-shows-radicalization-is-rampant-setara-institute/>

⁴² Tempo, West Java to Impose Curfew on Students Starting June 1, 27.05.2025, <https://en.tempo.co/read/2011595/west-java-to-impose-curfew-on-students-starting-june-1>

⁴³ ABC News, Indonesia's Aceh province introduces curfew banning women from work, entertainment venues after 11pm, 15.06.2015, <https://www.abc.net.au/news/2015-06-10/indonesias-aceh-province-introduces-curfew-for-women/6533862>

⁴⁴ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Indonesia, civilians (Indonesia) data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁴⁵ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Indonesia, civilians (Indonesia), Military Forces of Indonesia, attack, data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

Środkowa). Zostali oni aresztowani po starciu zbrojnym między władzami a TPNPB, które miało miejsce tego samego dnia w Sugapie. Jedna z ofiar zginęła, a druga została zwolniona. Według papuaskich studentów ofiary były postrzegane jako zwolennicy TPNPB w sprawie odrzucenia planu eksploatacji złóż złota w bloku Wabu B.^[46]

Okolo 3 lipca 2025 r. (między 1 a 6 lipca) indonezyjskie siły zbrojne przeprowadziły nalot na wioski w dystrykcie Omukia (oznaczonym jako dystrykt Ilaga, regencja Puncak, prowincja Papua Środkowa). Spowodowało to wysiedlenie co najmniej 2500 cywilów, spalenie 21 domów i zabicie co najmniej trzech cywilów, w tym jednego w wiosce Gilini.^[47]

DZIAŁANIA PARTYZANCKIE

Działania partyzanckie TPNPB obejmowały w ostatnich latach głównie ataki na małe komercyjne samoloty i cywilów z innych grup etnicznych.

24 maja 2025 roku w regencji Puncak na Papui doszło do poważnego incydentu bezpieczeństwa, kiedy TPNPB-OPM, zaatakowała samolot, na pokładzie którego znajdował się regent Puncak, Elvis Tabuni, zbliżający się do lotniska Aminggaru w Iladze. Samolot został ostrzelany z dwóch stanowisk. Incydent ten nasilił działania wojska w regionie.^[48]

W konflikcie w Papui ofiarami są najczęściej atakowani przez TPNB pracownicy rządowych kopalni i inne osoby głównie przyjezdne, nie będące etnicznie Papuasami. W dniu 6 kwietnia 2025 r. TPNPB zaatakowało i zabiło górników w pobliżu obszarów Kali Silet, Tanjung Pamali oraz kopalni Kepala Air Mumok w regencji Yahukimo. Jeden górnik wydobywający złoto został zastrzelony w pobliżu obszaru Kali Silet. Rebelianci twierdzili, że ofiara była członkiem indonezyjskich sił zbrojnych. Wojsko zaprzeczyło twierdzeniom rebeliantów. Nie podano żadnych szczegółów dotyczących pochodzenia etnicznego ofiary. Piętnastu innych górników zginęło w wyniku ataków rebeliantów w dniach 6-8 kwietnia w Yahukimo. Ofiary odniosły rany postrzałowe, cięcia maczetą i rany od strzał. Trzydziestu pięciu górników przeżyło i dostało ochronę indonezyjskiej policji i sił zbrojnych w wiosce Mabul. Ośmiu górników zaginęło, a ich miejsce pobytu było nieznane. Na podstawie imion ofiar można wnioskować, że prawdopodobnie nie były one pochodzenia papuaskiego.^[49]

DZIAŁANIA ODWETOWE

Wojsko i policja często stosują zdecydowane działania odwetowe, nawet w przypadku drobnych incydentów z rdzenną ludnością Papui. 8 listopada 2024 r. co najmniej 45 uzbrojonych żołnierzy zaatakowało cywilów w wiosce Selamat (okręg Biru-Biru, regencja Deli Serdang, prowincja Sumatra Północna). Przyczyną ataku była kłótnia na drodze między mieszkańcem wsi a żołnierzem, do której doszło wcześniej

⁴⁶ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Indonesia, civilians (Indonesia) data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁴⁷ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Indonesia, civilians (Indonesia) data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁴⁸ West Papua Voice, Tensions Escalate in Papua: Armed Group Attacks Puncak Regent's Aircraft at Aminggaru Airport, 25.05.2025, <https://westpapuavoice.ac/politics/tensions-escalate-in-papua-armed-group-attacks-puncak-regents-aircraft-at-aminggaru-airport/>

⁴⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Indonesia, civilians (Indonesia) data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

tego samego dnia. Żołnierze wtargnęli do domów, wyciągnęli ludzi na zewnątrz i zaatakowali ich używając broni. Jedna osoba zginęła, a kilkadziesiąt innych odniosło obrażenia.^[50]

16 grudnia 2024 r. indonezyjscy żołnierze oddali strzały i ranili trzech Papuasów w regencji Dogiyai (kod: dystrykt Kigamani, regencja Dogiyai, prowincja Papua Środkowa). Incydent rozpoczął się od wypadku drogowego, w którym uczestniczył pojazd wojskowy między pojazdem wojskowym a motocyklistą w okolicy Dogomo; kierowca pojazdu wojskowego uciekł na posterunek wojskowy, co skłoniło mieszkańców do rzucania w tym kierunku przedmiotami. Żołnierze wystrzelili ostrą amunicję i ranili ofiary. Wszystkie ofiary zostały przewiezione do szpitala w Paniai.^[51]

14 lutego 2025 r. około 40 indonezyjskich żołnierzy zaatakowało cywilną osobę prawdopodobnie Papuasa w Klalim, rejonie East Sorong, (prowincja Papua Południowo-Zachodnia). Wcześniej tego samego dnia żołnierz został zaatakowany przez nietrzeźwego mężczyznę podczas wizyty u swojej dziewczyny w tej okolicy. Po wezwaniu kolegów, ci zemścili się, porywając przypadkową osobę, która nie miała z tym nic wspólnego. Ofiara została zwrócona rodzinie w stanie krytycznym i zmarła dwa dni później w szpitalu.^[52]

Około 14 sierpnia 2025 r. indonezyjskie siły zbrojne otworzyły ogień do trzech cywilów (prawdopodobnie Papuasów) w dystrykcie Mewoluk (rejon Puncak Jaya, prowincja Papua Środkowa) podczas nalotu na pozycje TPNPB. Spaliły również kościół i kilka domów oraz aresztowały kilku cywilów. Nie podano szczegółów dotyczących tego, czy w domach i kościele podczas podpalenia znajdowali się cywile. Niektóre dzieci nadal są zaginione. Mieszkańcy wsi uciekli do lasu.^[53]

Rebelianci TPNPB dopuszczają się niszczenia infrastruktury, w tym prywatnych domów, budynków instytucji państwowych, np. 8.04.2023 r. spalono biuro regenta w Kamu, dystrykcie Dogiyai w Papui Centralnej. Ponadto odnotowano również niszczenie wodociągów, szkół, sprzętu i narzędzi należących do obcych (indonezyjskich) przedsiębiorstw oraz samolotów komercyjnych.^[54]

SYTUACJA HUMANITARNA W STREFACH KONFLIKTU ZBROJNEGO

Sytuacja humanitarna w regionie Papui nie jest dokładnie znana, ponieważ rząd Indonezji odmawia tam wjazdu organizacjom humanitarnym, w tym także UNHCR, nie udostępnia także swoich statystyk. Indonezja stosuje również wobec Papui blokadę medialną, większość wiadomości, które docierają do prasy są relacją wojska.^[55]

Rząd Indonezji zmusza ludność tubylczą do opuszczania miejsc zamieszkania w celu zagospodarowania miejsc pod wydobywanie i plantacje, sprowadza również osiedleńców z innych części kraju. Biuro Wysokiego Komisarza ds. Praw Człowieka

⁵⁰ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Indonesia, civilians (Indonesia) data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵¹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Indonesia, Military Forces of Indonesia, civilians (Indonesia) data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵² ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Indonesia, Military Forces of Indonesia, civilians (Indonesia) data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵³ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Indonesia, Military Forces of Indonesia, civilians (Indonesia) data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵⁴ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Indonesia, looting/property destruction data od 01.01.2023 do 20.06.2025, dane pobrano 30.06.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵⁵ WACC, Forcibly Displaced in West Papua, 24.11.2023, <https://waccglobal.org/forcibly-displaced-in-west-papua/>

niedawno określiło liczbę osób wewnętrznie przesiedlonych na 60 000 do 100 000 w 2023 r.^[56] Stale dochodzi do przesiedleń w wyniku ataków dronów z powietrza w 2024 r. doszło do ataku w Ilaga, Puncak, Papua Środkowa, w wyniku czego miejsce zamieszkania opuściła ludność z siedmiu wiosek.^[57] Tysiące Papuasów żyje w odległych obozach, będąc pozbawionymi podstawowej infrastruktury i pomocy humanitarnej.^{[58][59]}

ZAGROŻENIA DLA CYWILÓW NIEZWIĄZANE Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

TERRORYZM

Po zamachu na Bali w 2002 r. Indonezja podjęła działania na szeroką skalę w walce z terroryzmem, wraz z innymi państwami w regionie. W kolejnych latach aresztowano głównych liderów organizacji **Jemah Islamiyah (JI)**, sprawców zamachu.^[60]

W latach 2021-2023 aresztowano ponad 600 osób, w tym najwięcej członków **Jemaah Islamiya (JI)** oraz członków innych grup, takich jak **Jamaah Ansharut Daulah (JAD)** - grupa powiązana z Państwem Islamskim.^[61]

Od czasu zamachu bombowego na posterunek policji w zachodniej Jawie w Bandungu w grudniu 2022 r. (1 ofiara śmiertelna i 11 rannych) Indonezja nie doświadczyła żadnych poważnych ataków terrorystycznych przez ponad dwa lata. Agresywne operacje antyterrorystyczne, ścisła inwigilacja sieci ekstremistów i programy deradykalizacji są często uznawane za główne czynniki zapewniające stabilność bezpieczeństwa narodowego. Jednak terroryzm w Indonezji nie został wyeliminowany. Radykalizacja cyfrowa trwa, a propaganda ekstremistyczna staje się coraz bardziej powszechna w cyberprzestrzeni. Wzory zagrożeń przesunęły się w kierunku samotnych wilków, którzy są trudniejsi do wykrycia niż zorganizowane grupy.^[62]

Największa organizacja terrorystyczna kraju, dawna filia Al-Kaidy Jemaah Islamiyah (JI), oficjalnie rozwiązała się w połowie 2024 roku i zobowiązała się do przestrzegania indonezyjskiego prawa. Chociaż niektórzy członkowie mogą się nie zgadzać z tą decyzją, ci, którzy poparli rozwiązanie, aktywnie zademonstrowali swoje zaangażowanie - podając tożsamość członków skrzydła wojskowego JI i przekazując pozostałą broń palną i materiały wybuchowe.^[63]

⁵⁶ WACC, Forcibly Displaced in West Papua, 24.11.2023, <https://waccglobal.org/forcibly-displaced-in-west-papua/>

⁵⁷ HRW (Human Rights Watch, Indonesia: Renewed Fighting Threatens West Papua Civilians, 29.05.2025, <https://www.hrw.org/news/2025/05/29/indonesia-renewed-fighting-threatens-west-papua-civilians>

⁵⁸ WACC, Forcibly Displaced in West Papua, 24.11.2023, <https://waccglobal.org/forcibly-displaced-in-west-papua/>

⁵⁹ Gerrard D., Escalation in West Papua, 23.12.2025, <https://www.lrb.co.uk/blog/2025/december/escalation-in-west-papua>

⁶⁰ Al Jazeera, How war on terror was fought and won in Southeast Asia – for now, 15.08.2023, <https://www.aljazeera.com/news/2023/9/15/how-war-on-terror-was-fought-won-in-southeast-asia-for-now>

⁶¹ Al Jazeera, How war on terror was fought and won in Southeast Asia – for now, 15.08.2023, <https://www.aljazeera.com/news/2023/9/15/how-war-on-terror-was-fought-won-in-southeast-asia-for-now>

⁶² East Asia Forum, Indonesia's terrorist networks are adapting, not disappearing, 18.04.2024, <https://eastasiaforum.org/2025/04/18/indonesias-terrorist-networks-are-adapting-not-disappearing/>

⁶³ ICCT, Satria A., Indonesian Pro-Islamic State Groups' Attempts to Centralise Command Structures, 17.09.2024, <https://icct.nl/publication/indonesian-pro-islamic-state-groups-attempts-centralise-command-structures#:~:text=While%20Abu%20Oemar%20never%20established%20training%20camps,and%20police%20%E2%80%93%20before%20being%20promptly%20arrested.>

POZAPRAWNE EGZEKUCJE, UPROWADZENIA, POGROMY

W Indonezji często dochodzi do przypadków przemocy tłumu i samosądów. Szczególnie wobec osób podejrzanych o kradzież, gwałt, czary itp. Np. 10 lutego 2024 r. cztery osoby zabiły cywilną osobę w wiosce Soro (okręg Lambu, regencja Bima, prowincja Nusa Tenggara Zachodnia). Oskarżyły ofiarę o uprawianie czarów i zabicie matki jednego ze sprawców poprzez podarowanie jej owoców. Zaatakowały kobietę i jej rodzinę włóczniami i maczetami. Syn ofiary również został ranny i trafił do szpitala, natomiast jego żonie udało się uciec.^[64]

15 października 2024 r. grupa rozgniewanych ludzi pobiła pracownika budowlanego w wiosce Bakbakan (okręg Gianyar, regencja Gianyar, prowincja Bali). Jedna z osób dźgnęła go nożem. Motywem był film, który ofiara udostępniła w Internecie, dotyczący hinduskiej balijskiej ceremonii oczyszczenia (Melasti), który uraził uczucia mieszkańców. Ofiara zmarła dzień później w szpitalu Sanjiwani.^[65]

10 marca 2025 r. rozgniewany tłum, w tym dwóch pracowników rządowych, pobił dwóch złodziei motocykli w wiosce Tanjungsari (okręg Cilebar, regencja Karawang, prowincja Jawa Zachodnia). Pobitych związali, ciągnęli i przejechali samochodem. Jedna z ofiar zmarła w szpitalu z powodu odniesionych ciężkich obrażeń.^[66]

W Indonezji zdarzają się przypadki nadużycia siły ze strony policji oraz służb więziennych. Np. 12 września 2024 r. dwóch strażników więziennych zaatakowało zatrzymanego za przemoc domową na posterunku policji w mieście Palu (prowincja Środkowa Sulawesi). Ofiara zmarła dzień później.^[67]

9 marca 2025 r. w miejscowości Sie Lama (okręg Simpang Empat, regencja Asahan, prowincja Sumatra Północna), indonezyjskie siły policyjne zaatakowały studenta. Policja twierdziła, że brał on udział w nielegalnych wyścigach motocyklowych i próbował uciec z miejsca zdarzenia na motocyklu wraz ze swoimi przyjaciółmi. Jednak jego przyjaciele twierdzili, że oglądał wyścig sprinterski, gdy nagle pojawiła się policja, aby rozproszyć uczestników imprezy. Ofiara spadła z motocykla, –została potrącona przez pojazd policyjny, a następnie jeszcze pobita przez policjantów, zmarła wskutek obrażeń.^[68]

29 sierpnia 2025 r. indonezyjskie siły policyjne zaatakowały osobę cywilną podczas zatrzymania na posterunku policji w mieście Magelang (prowincja Jawa Środkowa). Ofiara została oskarżona o udział w zamieszkach w dniu 29 sierpnia 2025 r. Została ona wychłostana, była bita, kopana i zmuszona do przyznania się do winy. Jej dane zostały następnie opublikowane w mediach społecznościowych jako „anarchysty”. Ofiara i jej rodzina zaprzeczyli jej udziałowi w zamieszkach. Została ona zwolniona następnego dnia z obrażeniami na całym ciele.^[69]

⁶⁴ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Indonesia, mob violence data od 01.01.2023 do 20.06.2025, dane pobrano 30.06.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶⁵ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Indonesia, mob violence data od 01.01.2023 do 20.06.2025, dane pobrano 30.06.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶⁶ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Indonesia, mob violence data od 01.01.2023 do 20.06.2025, dane pobrano 30.06.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶⁷ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Indonesia, Police Forces of Indonesia, civilians (Indonesia), data od 01.01.2023 do 20.06.2025, dane pobrano 30.06.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶⁸ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Indonesia, Police Forces of Indonesia, civilians (Indonesia), data od 01.01.2023 do 20.06.2025, dane pobrano 30.06.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Indonesia, Police Forces of Indonesia, civilians (Indonesia), data od 01.01.2023 do 20.06.2025, dane pobrano 30.06.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

PRZEMOC STOSOWANA W TRAKCIE DEMONSTRACJI I PROTESTÓW

Protesty są powszechne, a wolność zgromadzeń jest generalnie przestrzegana, jednak w ostatnich latach obserwuje się coraz częstsze przypadki zakłócania dostępu do Internetu podczas protestów oraz stosowania siły wobec protestujących, szczególnie na Papui. Zgromadzenia poruszające drażliwe tematy polityczne – takie jak masakry w latach 1965–1966 czy separatyzm regionalny – są regularnie rozpraszane, a ich uczestnicy spotykają się z zastraszaniem lub przemocą ze strony samowolnych stróżów prawa lub policji.^[70]

Na przełomie sierpnia i września 2025 r. w Indonezji doszło do masowych protestów społecznych w kilkuset indonezyjskich miastach. Przerodziły się one w fale demonstracji, którym towarzyszyły akty wandalizmu i przemocy. Głównymi przyczynami były krytyka podwyżek dla parlamentarzystów (dodatki mieszkaniowe będące dziesięciokrotnością minimalnej płacy w Dżakarcie), rosnące koszty życia, bezrobocie i frustracja wobec działań elity politycznej. Liczne relacje organizacji pozarządowych zajmujących się prawami człowieka, w tym Amnesty International i Human Rights Watch wskazują, że policja używała nieproporcjonalnej siły przeciwko demonstrantom, w tym gazu łzawiącego, gumowych kul, amatek wodnych i pałek. W czasie protestów doszło do ok. 4 tys. zatrzymań demonstrantów i działaczy społecznych w całym kraju. Obecnie toczą się procesy wobec kilku liderów organizacji oraz studentów, pod zarzutem podżegania do wystąpień, również w mediach społecznościowych. W czasie protestów śmierć poniosło 11 osób, tysiące odniosło obrażenia.^{[71][72]} Więcej: **DPU-WIKP-424/75/2026 z dn. 11.02.2026 – Protesty antyrządowe w Indonezji w sierpniu 2025 roku.**

PRZESTĘPCZOŚĆ ZORGANIZOWANA

Indonezja jest krajem źródłowym, tranzytowym i docelowym w handlu ludźmi. Przestępcy wykorzystują Indonezyjczyków do przymusowej pracy m.in. w Azji i na Bliskim Wschodzie, często stosując przy tym przemoc fizyczną lub wmawiając im, że spłacają w ten sposób zaciągnięty dług. Kobiety i dzieci są szczególnie narażone na wykorzystywanie seksualne. Każdego roku odnotowuje się dziesiątki tysięcy ofiar ww. procederu. Ponadto, kobiety i dziewczęta są zmuszane do pracy w gospodarstwach domowych. Dzieci wykorzystywane są także w handlu narkotykami.^[73]

Rząd Indonezji nie spełnia minimalnych standardów w zakresie eliminacji handlu ludźmi, ale podejmuje znaczne wysiłki w tym celu.^[74]

Kraj ten służy jako punkt tranzytowy dla podrabianych w Chinach produktów, ze względu na bliskość Chin i własny lokalny rynek. Handel elektroniczny odgrywa główną rolę w dystrybucji. Jednym z największych rynków nielegalnego handlu jest

⁷⁰ Freedom House Freedom in the World 2025, Indonezja, <https://freedomhouse.org/country/indonesia/freedom-world/2025>

⁷¹ AI (Amnesty International), Indonesia: Police beat protesters and unlawfully used tear gas to crush protests – new investigation, 09.12.2025, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2025/12/indonesia-police-beat-protesters-and-unlawfully-used-tear-gas-to-crush-protests-new-investigation/>

⁷² HRW (Human Rights Watch), Indonesia: End Crackdown on Protesters, Arbitrary Detention Investigate Excessive Use of Force, Tear Gas against Demonstrators, 03.09.2025, <https://www.hrw.org/news/2025/09/03/indonesia-end-crackdown-on-protesters-arbitrary-detention>

⁷³ Global Organized Crime Index, Indonesia, <https://ocindex.net/country/indonesia>

⁷⁴ USDOS (US Department of State), 2025 Trafficking in Persons Report: Indonesia, <https://www.state.gov/reports/2025-trafficking-in-persons-report/indonesia/>

handel chronionymi zwierzętami, np. orangutanami, tygrysami, pangolinami i kakadu. W nielegalny handel często zamieszani są skorumpowani urzędnicy.^{[75][76]}

Indonezja jest krajem tranzytowym i docelowym dla heroiny przemyconej z Tajlandii, Laosu i Birmy. Na rynku szerzy się korupcja, a z doniesień wynika, że podmioty państwowe przyjmują pieniądze w celu ułatwienia nielegalnego handlu narkotykami. Dochodzi również do dużej ilości przestępstw finansowych, szczególnie w Internecie, wskutek użycia fałszywych aplikacji etc.^[77]

PRAWNE I PRAKTYCZNE ASPEKTY DOTYCZĄCE ZMIANY MIEJSCA POBYTU

PRZEPISY REGULUJĄCE SWOBODĘ PRZEMIESZCZANIA SIĘ

Swoboda podróżowania i zmiany miejsca zamieszkania, zatrudnienia lub zdobycia wykształcenia wyższego jest generalnie respektowana. Jednak Indonezyjczycy angażujący się w procesy administracyjne odnośnie zmiany miejsca zamieszkania są czasami narażeni na wyłudzenie łapówek przez urzędników. Papuasi napotykają ograniczenia w przemieszczaniu się ze strony sił bezpieczeństwa.^{[78][79]}

MIGRACJE WEWNĘTRZNE

W miastach zamieszkuje 58,6% Indonezyjczyków, a skala urbanizacji wynosi 1,99% rocznie. Główne obszary miejskie to Dżakarta - 11,249 mln (stolica), Bekasi - 3,729 mln, Surabaya 3,044 mln, Depok 3,041 mln, Bandung 2,674 mln, Tangerang 2,514 mln (2023).^[80]

Największa koncentracja ludności występuje na wyspie Jawa, która jest uważana za jedno z najgęściej zaludnionych miejsc na Ziemi. Spośród wysp zewnętrznych Sumatra zawiera niektóre z najważniejszych skupisk, szczególnie na południu, w pobliżu Selat Sunda i wzdłuż północno-wschodniego wybrzeża w pobliżu Medan. Miasta Makasar (Sulawesi) i Banjarmasin (Kalimantan) są również gęsto zaludnione.^[81]

Migranci wewnątrzni w Indonezji stanowią znaczącą populację. Migracja wewnętrzna ma głównie charakter wiejsko-miejski i jest motywowana chęcią poprawy standardów życia. Indonezyjscy robotnicy bardzo często opuszczają swoje rodziny

⁷⁵ Global Organized Crime Index, Indonesia, <https://ocindex.net/country/indonesia>

⁷⁶ USDOS (US Department of State), 2025 Trafficking in Persons Report: Indonesia, <https://www.state.gov/reports/2025-trafficking-in-persons-report/indonesia/>

⁷⁷ Global Organized Crime Index, Indonesia, <https://ocindex.net/country/indonesia>

⁷⁸ Freedom House Freedom in the World 2025, Indonesia, <https://freedomhouse.org/country/indonesia/freedom-world/2025>

⁷⁹ USDOS (US Department of State), 2024 Country Reports on Human Rights Practices: Indonesia, 26.03.2024, <https://www.state.gov/reports/2024-country-reports-on-human-rights-practices/indonesia>

⁸⁰ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Indonesia, 30.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260201050400/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/indonesia/#people-and-society>

⁸¹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Indonesia, 30.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260201050400/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/indonesia/#people-and-society>

i wioski, aby pracować w miastach, fabrykach, na budowach, w kopalniach i na plantacjach w kraju i poza nim. Szacuje się, że w 2010 r. prawie 9,8 mln osób było tymczasowymi migrantami wewnętrznymi.^[82] Istnieją również tendencje migracyjne z przeludnionej Jawy na dalsze archipelagi, np. Nusa Tenggara.^[83]

WEWNĘTRZNI UCHODźCY

Przesiedlenia w Indonezji wynikają obecnie z konfliktu w Papui, a także często w wyniku katastrof naturalnych. Według stanu na wrzesień 2024 r. ponad 79 867 osób w Papui Zachodniej nadal pozostaje wewnętrznie przesiedlonych w wyniku konfliktu zbrojnego między indonezyjskimi siłami bezpieczeństwa a Armią Wyzwolenia Narodowego Papui Zachodniej (TPNPB).^[84]

Według szacunków rządowych 97% ludności mieszka na obszarach narażonych na klęski żywiołowe. Największym zagrożeniem są trzęsienia ziemi, którym narażonych jest 62,4% ludności. Ponadto 63,7 mln ludzi jest narażonych na powódzie, 40,8 miliona na osunięcia ziemi, 4,2 mln na tsunami, a 3,9 mln na aktywność wulkaniczną. W ostatnim okresie nie odnotowano większych przesiedleń ze względu na czynniki naturalne.^[85]

UCHODźCY W KRAJACH SĄSIEDNICH

W Papui Nowej Gwinei (PNG) przebywa obecnie ok 15 tys. uchodźców z indonezyjskiej Papui Zachodniej. Papua-Nowa Gwinea (PNG) złożyła grudniu 2024r. trzy zobowiązania podczas Światowego Forum Uchodźców, zajmując się problemami uchodźców z Zachodniej Papui oraz poprawą ochrony dla rosnącej liczby uchodźców i osób ubiegających się o azyl, które w ostatnich latach przybyły z innych miejsc. Zobowiązania te dotyczą umożliwienia procedur azylowych, humanitarnych pozwalających na dostęp do usług opieki zdrowotnej, edukacji i zatrudnienia, zaś dla Papuasów zachodnich, zapewnienie ścieżki do naturalizacji i integracji lokalnej.^[86]

UNHCR wspiera PNG w opracowywaniu krajowego ustawodawstwa i polityki dotyczącej uchodźców poprzez doradztwo techniczne i działania na rzecz budowania potencjału, ze szczególnym naciskiem na promowanie dostępu do procedur azylowych, wdrażanie systemów wjazdu uwzględniających ochronę oraz utrzymanie cywilnego charakteru azylu i dostępu do naturalizacji. UNHCR ściśle współpracuje

⁸² Internal Human Development, Indonesia, <https://migrants-refugees.va/country-profile/indonesia/>

⁸³ Fandi A., From farm to the city? Understanding the motives of entrepreneurial Javanese migration to the outer islands, 10.08.2022, <https://academic.oup.com/migration/article/10/4/722/6659913>

⁸⁴ Human Rights Monitor, IDP Update September 2024: New Research on IDPs in West Papua underlines urgent need for Government action, 19.09.2024, <https://humanrightsmonitor.org/reports/idp-update-september-2024-new-research-on-idps-in-west-papua-underlines-urgent-need-for-government-action/>

⁸⁵ CFE DM (Centre for Excellence in Disaster Management and Humanitarian Assistance), Understanding Natural Hazards: Risk Facing: Indonesia, 01.2025, https://www.cfe-dmha.org/LinkClick.aspx?fileticket=OCNV0F_NKIk%3D&portalid=0#

⁸⁶ UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Papua New Guinea forges ahead to implement Global Refugee Forum pledges, 23.12.2024, <https://www.unhcr.org/au/news/press-releases/papua-new-guinea-forges-ahead-implement-global-refugee-forum-pledges>

również z PNG w zakresie sytuacji wyjątkowych i reagowania na osoby ubiegające się o azyl/uchodźców przybywających do dwóch prowincji przygranicznych.^{[87][88]}

Uchodźcy nie otrzymywali w latach 2023-2024 prawie żadnej pomocy w PNG, z wyjątkiem tego, co zapewniały im misje katolickie. W lipcu 2023 r. Międzynarodowa Katolicka Komisja ds. Migracji (ICMC), we współpracy z Konferencją Biskupów Katolickich Papui Nowej Gwinei i Wysp Salomona (CBCPNGSI), rozpoczęła prace nad rozbudową i ulepszeniem obiektów w Vanimo, jednym z niewielu istniejących, choć zniszczonych ośrodków recepcyjnych dla osób ubiegających się o azyl z Papui Zachodniej. Organizacje te zabiegają również o rejestrację uchodźców oraz zapewnienie im podstawowych praw socjalnych, w tym legalnej pracy.^[89]

PODSUMOWANIE

Indonezja jest republiką unitarną o szerokich kompetencjach prezydenta.

Kara śmierci jest w Indonezji orzekana, ale od 2015 r. nie jest wykonywana.

Na większości indonezyjskich wysp sytuacja bezpieczeństwa jest stabilna, chociaż w całym kraju dość często dochodzi do lokalnych konfliktów między społecznościami ze względu na duże zróżnicowanie etniczne, kulturowe i religijne mieszkańców.

Lokalny konflikt zbrojny o większym nasileniu toczy się w Zachodniej Papui między władzą indonezyjską a separatystami papuańskimi z Narodowej Armii Wyzwolenia Zachodniej Papui (TPNPB). Walka TPNPB ma charakter partyzancki i dywersyjny, niemniej jej celem są budynki i inwestycje rządowe, a także cudzoziemcy. Wojsko dopuszcza się przemocy wobec autochtonów i prowadzi działania na rzecz wyeliminowania rebelianckiej organizacji. Ludność cywilna w tym konflikcie jest przypadkową ofiarą działań zbrojnych. Konflikt powoduje przesiedlenia ludności cywilnej. Rząd ogranicza dostęp do regionu dziennikarzom i organizacjom międzynarodowym, w związku z czym międzynarodowa pomoc humanitarna nie dociera do przesiedlonych.

⁸⁷ UNHCR, Papua New Guinea, <https://www.unhcr.org/countries/papua-new-guinea>

⁸⁸ Department of Prime Minister and National Executive Council, Marape: Papua New Guinea is never silent on West Papua human rights issues, 01.12.2025, <https://www.pmnec.gov.pg/marape-papua-new-guinea-is-never-silent-on-west-papua-human-rights-issues/>

⁸⁹ ICMC, McNally N. West Papuans in Papua New Guinea, 21.09.2023, <https://www.icmc.net/2023/09/21/west-papuans-in-papua-new-guinea/>

ZASTRZEŻENIE

Niniejsze opracowanie tematyczne zostało przygotowane przez Wydział Informacji o Krajach Pochodzenia Urzędu do Spraw Cudzoziemców na potrzeby prowadzenia postępowań w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Opracowanie na temat sytuacji bezpieczeństwa może być pomocne w szczególności w sprawach rozpatrywanych w oparciu o **art. 15 pkt. 3 oraz art. 18 pkt. 1. Ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP z dn. 13 czerwca 2003 z późn. zmianami.**

Treść opracowania nie przesądza jednak o wyniku decyzji w indywidualnym postępowaniu administracyjnym, gdyż zawsze brana jest pod uwagę całość zgromadzonego materiału dowodowego i indywidualny charakter sprawy.

Informacje zamieszczone w niniejszym opracowaniu pochodzą w większości z publicznie dostępnych źródeł. Zostały one zebrane i opracowane przy zachowaniu zasady neutralności i obiektywizmu, a także z dołożeniem najwyższej staranności – tak, by odzwierciedlały aktualny w chwili publikacji opracowania stan wiedzy na prezentowany temat, a także pochodziły z różnych źródeł.

Terminologia użyta w niniejszym opracowaniu nie jest terminologią prawniczą. Określenia takie jak „prześladowanie”, „dyskryminacja”, „konflikt” itp. używane mogą być, za materiałami źródłowymi, w znaczeniu potocznym i nie są tożsame z definicjami podanymi w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Niniejsze opracowanie zawiera wyłącznie informacje, poglądy i opinie prezentowane przez autorów materiałów źródłowych. Oświadczenia i oceny zawarte w niniejszym opracowaniu nie są i nie mogą być uważane za oświadczenia i oceny własne Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Niniejsze opracowanie nie jest także i nie może być uważane za jakąkolwiek deklarację polityczną polskich władz.

Urząd do Spraw Cudzoziemców nie ponosi odpowiedzialności prawnej za publikowane w opracowaniu treści ani nie jest zobowiązany do publikacji jego aktualizacji, a także nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

Informujemy, że autorskie prawa majątkowe do niniejszego opracowania, w tym prawo do jego rozpowszechniania i publicznego udostępniania w Internecie, przysługują wyłącznie Urzędowi do Spraw Cudzoziemców (adres: ul. Koszykowa 16, 00-564 Warszawa; NIP: 5262548316; REGON: 017315012).

BIBLIOGRAFIA

1. ABC News, Indonesia's Aceh province introduces curfew banning women from work, entertainment venues after 11pm, 15.06.2015, <https://www.abc.net.au/news/2015-06-10/indonesias-aceh-province-introduces-curfew-for-women/6533862>
2. ACLED ((Armed Conflict Location & Event Data Project), Asia-Pacific Overview: June 2025, 06.06.2025, <https://acleddata.com/update/asia-pacific-overview-june-2025>
3. ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Indonesia, data od 01.01.2023 do 10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>
4. AI (Amnesty International), Death Sentences and Executions 2024, 08.04.2025, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/8976/2025/en/>
5. AI (Amnesty International), Indonesia: Police beat protesters and unlawfully used tear gas to crush protests – new investigation, 09.12.2025, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2025/12/indonesia-police-beat-protesters-and-unlawfully-used-tear-gas-to-crush-protests-new-investigation/>
6. Al Jazeera, How war on terror was fought and won in Southeast Asia – for now, 15.08.2023, <https://www.aljazeera.com/news/2023/9/15/how-war-on-terror-was-fought-won-in-southeast-asia-for-now>
7. Al Jazeera, How war on terror was fought and won in Southeast Asia – for now, 15.08.2023, <https://www.aljazeera.com/news/2023/9/15/how-war-on-terror-was-fought-won-in-southeast-asia-for-now>
8. Al. Jazeera, Why Indonesia Fails to address the West Papua Conflict, 14.03.2023, <https://www.aljazeera.com/opinions/2023/3/14/why-indonesia-is-losing-the-west-papua-conflict>
9. Amnesty International, Death penalty reforms bring hope amid resumption of executions in Southeast Asia, 16.05.2023, <https://www.amnesty.id/death-penalty-reforms-bring-hope-amid-resumption-of-executions-across-southeast-asia/>
10. Cabinet Secretariat of the Republic of Indonesia, Gov't Issues Circular Prohibiting State Apparatus From Joining Banned Organizations, 28.01.2021, <https://setkab.go.id/en/govt-issues-circular-prohibiting-state-apparatus-from-joining-banned-organizations/>
11. CFE DM (Centre for Excellence in Disaster Management and Humanitarian Assistance), Understanding Natural Hazards: Risk Facing: Indonesia, 01.2025, https://www.cfe-dmha.org/LinkClick.aspx?fileticket=OCNVOF_NKIk%3D&portalid=0/
12. CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Indonesia, 30.12.2025, <https://web.archive.org/web/20260201050400/https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/indonesia/people-and-society>
13. Council of ASEAN Chief Justices, Indonesia, <https://cacj-ajp.org/indonesia/>

14. Council of ASEAN Chief Justices, Overview of Indonesian Judiciary, <https://cacj-ajp.org/indonesia/judiciary/overview-of-indonesian-judiciary/>
15. Department of Prime Minister and National Executive Council, Marape: Papua New Guinea is never silent on West Papua human rights issues, 01.12.2025, <https://www.pmec.gov.pg/marape-papua-new-guinea-is-never-silent-on-west-papua-human-rights-issues/>
16. Dewan Perwakilan Rakyat RI, 711 anggota MPR RI Resmi Dilantik, 1.10.2019, <https://www.dpr.go.id/berita/detail/id/26073/t/711+Anggota+MPR+RI+%09Resmi+Dilantik>
17. East Asia Forum, Indonesia's terrorist networks are adapting, not disappearing, 18.04.2024, <https://eastasiaforum.org/2025/04/18/indonesias-terrorist-networks-are-adapting-not-disappearing/>
18. Fandi A., From farm to the city? Understanding the motives of entrepreneurial Javanese migration to the outer islands, 10.08.2022, <https://academic.oup.com/migration/article/10/4/722/6659913>
19. Freedom House Freedom in the World 2025, Indonesia, <https://freedomhouse.org/country/indonesia/freedom-world/2025>
20. Gerrard D., Escalation in West Papua, 23.12.2025, <https://www.lrb.co.uk/blog/2025/december/escalation-in-west-papua>
21. Global Organized Crime Index, Indonesia, <https://ocindex.net/country/indonesia>
22. HRW (Human Rights Watch), Indonesia Considers Amnesty for Imprisoned Papuans, 4.02.2025, <https://www.hrw.org/news/2025/02/04/indonesia-considers-amnesty-imprisoned-papuans/~:text=Here's%20some%20news%20about%20West%20Papua%20in,political%20groups%20are%20skeptical%20of%20the%20proposal.>
23. HRW (Human Rights Watch), Indonesia: End Crackdown on Protesters, Arbitrary Detention
24. HRW (Human Rights Watch), Indonesia: Renewed Fighting Threatens West Papua Civilians, 29.05.2025, <https://www.hrw.org/news/2025/05/29/indonesia-renewed-fighting-threatens-west-papua-civilians>
25. Hukum Online, Procedures for the Execution of Death Penalty in Indonesia, 24.02.2023, <https://www.hukumonline.com/klinik/a/procedures-for-the-execution-of-the-death-penalty-in-indonesia-lt63f84b16a6ac1>
26. Human Rights Monitor, IDP Update September 2024: New Research on IDPs in West Papua underlines urgent need for Government action, 19.09.2024, <https://humanrightsmonitor.org/reports/idp-update-september-2024-new-research-on-idps-in-west-papua-underlines-urgent-need-for-government-action/>
27. ICCT, Satria A., Indonesian Pro-Islamic State Groups' Attempts to Centralise Command Structures, 17.09.2024, <https://icct.nl/publication/indonesian-pro-islamic-state-groups-attempts-centralise-command-structures/~:text=While%20Abu%20Omar%20never%20established%20training%20camps,and%20police%20%E2%80%93%20before%20being%20promptly%20arrested.>
28. IMC, McNally N. West Papuans in Papua New Guinea, 21.09.2023, <https://www.icmc.net/2023/09/21/west-papuans-in-papua-new-guinea/>

29. Indonesia Investments, General Political Outline in Indonesia, <https://www.indonesia-investments.com/culture/politics/general-political-outline/item385>
30. Internal Human Development, Indonesia, <https://migrants-refugees.va/country-profile/indonesia/>
31. Investigate Excessive Use of Force, Tear Gas against Demonstrators, 03.09.2025, <https://www.hrw.org/news/2025/09/03/indonesia-end-crackdown-on-protesters-arbitrary-detention>
32. Konstytucja Indonezji, https://biblioteka.sejm.gov.pl/wp-content/uploads/2021/09/Konstytucja_Indonezji.pdf
33. Parlament Europejski, Briefing: Political institutions in Indonesia after the October 2024 elections Democracy, decentralisation, diversity, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/646149/EPRS_BRI\(2020\)646149_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/646149/EPRS_BRI(2020)646149_EN.pdf)
34. Parliamentarians for Global Action, Roundtable and Consultations on the abolition of the death penalty in Indonesia, 20.10.2020, <https://www.pgaction.org/news/roundtable-abolition-death-penalty-indonesia.html>
35. Setara Institut for Democratisation and Peace, Tangerang Knife Attack Shows Radicalization is Rampant: Setara Institute, 2024, <https://setara-institute.org/en/english-tangerang-knife-attack-shows-radicalization-is-rampant-setara-institute/>
36. SNG WOFI, Indonesia Unitary Country, <https://www.sng-wofi.org/country-profiles/indonesia.html>
37. Tempo, West Java to Impose Curfew on Students Starting June 1, 27.05.2025, <https://en.tempo.co/read/2011595/west-java-to-impose-curfew-on-students-starting-june-1>
38. The Jakarta Post, Finding certainty in an uncertain Indonesian death penalty, 31.08.2022, <https://www.thejakartapost.com/opinion/2022/08/30/finding-certainty-in-an-uncertain-indonesian-death-penalty.html>
39. UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Papua New Guinea forges ahead to implement Global Refugee Forum pledges, 23.12.2024, <https://www.unhcr.org/au/news/press-releases/papua-new-guinea-forges-ahead-implement-global-refugee-forum-pledges>
40. UNHCR, Papua New Guinea, <https://www.unhcr.org/countries/papua-new-guinea>
41. USDOS (US Department of State), 2024 Country Reports on Human Rights Practices: Indonesia, 26.03.2024, <https://www.state.gov/reports/2024-country-reports-on-human-rights-practices/indonesia>
42. USDOS (US Department of State), 2025 Trafficking in Persons Report: Indonesia, <https://www.state.gov/reports/2025-trafficking-in-persons-report/indonesia/>
43. WACC, Forcibly Displaced in West Papua, 24.11.2023, <https://waccglobal.org/forcibly-displaced-in-west-papua/>
44. West Papua Voice, Tensions Escalate in Papua: Armed Group Attacks Puncak Regent's Aircraft at Aminggaru Airport, 25.05.2025,

<https://westpapuavoice.ac/politics/tensions-escalate-in-papua-armed-group-attacks-puncak-regents-aircraft-at-aminggaru-airport/>

45. Wikimedia Commons, File:Indonesia, administrative divisions - en - monochrome.svg, Cc-by-2.5, Cc-by-sa-3.0-migrated, GFDL,
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Indonesia_administrative_divisions_-_en_-_monochrome.svg
46. Wikipedia, 2024 Indonesian general election,
https://en.wikipedia.org/wiki/2024_Indonesian_general_election
47. Wikipedia, Gibran Rakabuming Raka,
https://en.wikipedia.org/wiki/Gibran_Rakabuming_Raka